

ЛЕНКАВСЬКИЙ С. УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ. ТВОРИ / ЗА РЕДАКЦІЄЮ О.СИЧА (ІВАНО-ФРАНКІВСЬК: ЛІЛЕЯ-НВ, 2002. – Т.1. – 600 с.; 2003. – Т.2. – 524 с.)

У 2002-2003 рр. українська суспільно-політична думка поповнилася 2-х томним виданням праць і листів співтворця і провідного діяча, а з 1959 по 1968 рр. провідника ОУН С.Ленкавського. Зібрані праці обсягом понад 56 обліково-видавничих аркушів з'явилися друком завдяки повсякденній титанічній праці історика і політолога О.Сича. Зауважимо, що укладач праць надзвичайно вдало підібрав назву збірника "Український націоналізм", тим самим яскраво відобразив основний зміст життя і діяльності С.Ленкавського.

Доречними і обґрунтованими видаються детальний опис життя і детальний аналіз праць політика, що запропонував на суд читача О.Сич, а також наукова передмова до видання відомого дослідника історії націоналістичного руху доктора Сорбонни і Українського вільного університету в Мюнхені В.Косика та голови проводу ОУН А.Гайдамаки.

Науковець під час підготовки видання детально опрацював провідні вітчизняні бібліотеки і архіви, дослідив статті ідеолога націоналізму в еміграційних часописах, вперше увів у науковий обіг матеріали особистого архіву С.Ленкавського при Інституті освітньої політики в Мюнхені та в архівній збірці ОУН в Нью-Йорку. З під його пера ще раніше вийшла монографія і ряд статей присвячених життєвому шляху і творчості діяча ОУН¹.

До першого тому видання увійшли праці С.Ленкавського, в яких системно та цілеспрямовано викладається історія українського націоналізму та ОУН, висвітлюється її ідеологія. Всі вони зібрані в трьох розділах: "Історія українського націоналізму", "Ідеологія українського націоналізму" і "Філософські праці та нотатки".

Для історика цікавими будуть по суті мемуарні праці, присвячені історії українського націоналістичного руху в 30-40-х рр. та в еміграційний період, листи С.Ленкавського до керівників визвольного руху в Україні В.Кука, П.Полтави, С.Бандери, замітки, що засуджували антиукраїнську політику Радянського Союзу, біографічні статті та історичні ретроспективи.

В розділі "Ідеологія українського націоналізму" О.Сич зібрав праці, що відображають вагомий вплив С.Ленкавського на творення ідеологічних засад українського націоналізму. Особливо відзначимо роль "Десяти заповідей українського націоналіста (Декалог)", які визначили ідейне виховання майбутніх поколінь українських націоналістів. Філософські праці та нотатки розкривають не повністю досліджену на сьогодні творчість політика як вченого-філософа та висвітлюють філософські основи українського націоналізму.

Зібрані у другому томі праці здебільшого написані в останній період діяльності С.Ленкавського, коли він досліджував суспільно-політичне та економічне становище в

¹ Сич О. Степан Ленкавський: життєвий шлях на тлі історії ОУН. – Івано-Франківськ: "Лілея-НВ", 1999. – 160 с.; Сич О. Українська Греко-Католицька церква в житті Степана Ленкавського // Розстріляна і відроджена церква (матеріали науково-теоретичної конференції до 55-ї річниці ліквідації УГКЦ радянським режимом). – Івано-Франківськ, 2001. – С. 40-61.; Сич О. Два провідники: Степан Бандера і Степан Ленкавський // Степан Бандера – символ нації. Матеріали наукової конференції, присвяченої 90-річчю від дня народження провідника ОУН Степана Бандери. – Івано-Франківськ: Галичина, 1999. – С.35-42.; Сич О.М. Дмитро Донцов у творчій спадщині Степана Ленкавського // Вісник Прикарпатського університету. Історія. – 2004. – Вип. VIII.

СРСР. Його змістовними частинами є: “Ідеологія національного визволення”, “Комплексна характеристика ССРСР у 1953-1958 рр.”, “Політичні процеси в ССРСР”, “В обороні прав політв’язнів”, “Економічні процеси в ССРСР”, “Демографічні процеси в ССРСР”, “Культурні процеси в ССРСР”.

С.Ленкавський, посідаючи різні важливі посади в Закордонних частинах ОУН, володів широкою та об’єктивною інформацією про радянську дійсність. Особливо цінним у цьому контексті було його керівництво у організованій з метою здійснення системного і регулярного аналізу процесів у СРСР і союзних країнах Референтурі підсоветських справ.

Фундаментальною працею розділу “Ідеологія національного визволення” та всього другого тому, на думку О.Сича, є “Національна політика большевиків в Україні”. У ній С.Ленкавський аналізує національну політику СРСР в контексті світового експорту комунізму, її теоретичні основи і денационалізаційну суть. Окрім власних праць С.Ленкавського в цьому розділі поміщено його переклади творів ревізіоністів марксизму Л.Колаковського та М.Джіляса.

Матеріали розділу “Комплексна характеристика ССРСР у 1953-1958 рр.” виявлені в особистому архіві С.Ленкавського в Мюнхені і вперше вводяться в науковий обіг. Вони дають можливість зрозуміти, які аналітичні огляди готувалися для внутрішнього використання в структурі Закордонних частин ОУН.

Багатоаспектний огляд політичного життя в СРСР у післявоєнний період зосереджено в частині збірника “Політичні процеси в ССРСР”. Зважаючи на те, що захист політв’язнів в СРСР був однією з основних дослідницьких тем в останні роки життя С.Ленкавського, О.Сич у виданні виділив окремий розділ “В обороні прав політв’язнів”. Значна частина статей в другому томі присвячена критиці ідеологом українського націоналізму економічних та соціально-культурних процесів в СРСР.

Безумовно, що видання О.Сичем статей С.Ленкавського про суспільно-політичні, економічні та культурні процеси в СРСР, значно розширює можливості дослідження історії України в 40-60-х рр., наближає для зацікавленого читача творчу спадщину українського націоналізму.

Слід також відзначити поліграфічні якості видання і гарне оформлення. Однак, значний обсяг матеріалу, вміщений у двох томах, виграв би за умови укладення іменного та географічного покажчика й ширшого застосування науково-допоміжного апарату.

Підсумовуючи викладене вище, зазначимо, що рецензоване видання є справжнім подарунком для істориків, політологів, краєзнавців, правників – усіх, хто цікавиться історією України та націоналістичною ідеологією. Зауважимо, що попереду нас чекає третій том праць з науковою біографією С.Ленкавського і побажаємо автору-упоряднику творчої наснаги.

С. Адамович, І.Монолатій